

Anna Linde [Anna Lindh]: Zviedrijas proeiropeiskā balss pasaules arēnā (1957.-2003. gads)



Ilva Anna Marija Linde jau agrā jaunībā sāk aktīvi darboties politikā un ir viena no ietekmīgākajām personībām Zviedrijas moderno laiku politikā.

Linde piedzima 1957. gadā, studēja jurisprudenci Upsalas Universitātē un 1982. gadā tika ievēlēta parlamentā. 12 gadus vēlāk viņa kļuva par vides ministri. Starptautisku atzinību viņa iegūst kā tiešu valodu runājoša un apņēmīga Zviedrijas ārlietu ministre.

Ar savu izteikti proeiropeisko nostāju Linde pastiprina savu ietekmi Eiropas Savienības prezidējošās valsts Zviedrijas prezidentūras laikā 2001. gadā, kad viņas diplomātija palīdz novērst karu bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā. Viņa vada Zviedrijas valdības “Jā” kampaņu 2003. gadā referendumā par eiro ieviešanu, bet tiek noslepkavota dažas dienas pirms balsojuma.

Jaunība

Ilva Anna Marija Linde, mākslinieka un skolotājas meita, piedzima 1957. gada 19. jūnijā Stokholmas priekšpilsētā Enskedē. Viņas dzīve politikā sākas 12 gadu vecumā, kad viņa iestājas Sociāldemokrātiskajā jaunatnes savienībā un 13 gadu vecumā kļūst par savienības vietējās nodaļas runaspersonu.

Arī studējot jurisprudenci Upsalas Universitātē, viņa turpina aktīvu politisku darbību. Pēc studijām Anna sešus mēnešus strādā rajona tiesā un 1982. gadā tiek ievēlēta parlamentā no Sociāldemokrātiskās partijas, un 1984. gadā kļūst par pirmo sievieti — Zviedrijas Sociāldemokrātiskās jaunatnes savienības priekšsēdētāju.

No 1991. līdz 1994. gadam viņa ir Stokholmas pilsētas kultūras padomes locekle un pēc tam tiek iecelta par vides ministri. Tieši šajā amatā viņas vārds kļūst pazīstams ne tikai Zviedrijas, bet arī pasaules mēroga politikā. Viņa ir bezbailīga cīnītāja un nosoda daudzus starptautiskus uzņēmumus, un iestājas, lai tie pildītu savus pienākumus vides jomā.

Pasaules mērogā

Kā Zviedrijas politikas uzlecošo zvaigzni Annu Lindi 1998. gadā premjerministra Jērana Pēšona valdībā ieceļ par vides ministri. Plašsaziņas līdzekļos viņu nosauc par “Pēšona kroņprincesi”, jo tiek uzskatīts, ka Zviedrijas valdības galva viņu gatavo gan par partijas, gan varbūt pat valsts nākamo vadītāju.

Annai ir tieša cilvēka reputācija, un viņa atklāti kritizē citas valstis, tostarp dažus Zviedrijas sabiedrotos, jo īpaši saistībā ar cilvēktiesībām. Maskavā viņa asi kritizē Krievijas rīcību Čečenijā; viņa nepārprotami atbalsta divu valstu risinājumu Tuvajos Austrumos un ir dedzīga pretiniece toreizējā Izraēlas premjerministra Ariela Šarona politikai pret palestīniešiem.

Kad prezidents Džordžs V. Bušs sāk karu Irākā, viņa Bušu nosauc par “vientuļo reindžeru”; viņa ir pret šo karu, jo Apvienoto Nāciju Organizācija nav to sankcionējusi. Vizītes laikā Vašingtonā viņa asi kritizē Amerikas Savienotās Valstis par nepieņemamo izturēšanos pret ieslodzītajiem Gvantanamo līcī.

“Cilvēku var nonāvēt, bet ne idejas”

No Annas Lindes runas Ūlofa Palmes bērēs 1986. gada 15. martā.

Kampaņa par eiro

Tieši Eiropas lietas ir Annas Lindes politiskās darbības centrālā ass. 2001. gadā ES Zviedrijas prezidentūras laikā vadot ārlietu ministru sanāksmes, viņa dod nozīmīgu ieguldījumu Zviedrijas ietekmes palielināšanā Eiropas Savienībā. Kad bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā (tagad — Ziemeļmaķedonijā) 2001. gadā draud izcelties konflikts, tā ir Anna Linde — Eiropas galvenais sūtnis, kas parasti nesaskaņoto ES ārpolitiku ievada saskaņotā darbībā, tā palīdzot izvairīties no kara.

Linde ir proeiropeiski noskaņota visas savas profesionālās karjeras laikā, vienlaikus kalpojot dažreiz skeptiski pret ES noskaņotai valstij. Viņa ir viena no vadošajām personībām Zviedrijas 2003. gada septembra referendumā par eiro ieviešanu. Šīs vēlēšanu kampaņas laikā Linde darbojas gandrīz uz pilnu slodzi, uzstājoties ar dedzīgām runām, un pat pārliecina

savus kolēģus no Grieķijas un Vācijas, Džordžu Papandreu un Jošku Fišeru, atbraukt uz Zviedriju kampaņas proeiropeiskajam atbalstam.

Tragiška mirtis

Tragiskā kārtā 2003. gada 10. septembrī viņai uzbrūk, kad viņa iepērkas kādā no Stokholmas centra universālveikaliem, — viņu sadur. Tas notiek dienu pirms viņai jāuzstājas televīzijas debatēs par referendumu un trīs dienas pirms referenduma. Nākamajā dienā viņa nomirst.

Zviedrija noraida eiro ar 55,9 % balsu pret vienotās valūtas ieviešanu un 42,0 % balsu „par”.

Annas Lindes mantojums turpinās viņai par godu izveidotajās iniciatīvās un programmās. To vidū ir Annas Lindes EuroMed fonds starpkultūru dialogam, kas ir pilsoniskās sabiedrības organizāciju tīkls starpkultūru dialoga veicināšanai Vidusjūras reģionā. Annas Lindes balva katru gadu tiek piešķirta kādai personai vai iestādei par “drosmi cīņā pret vienaldzību, aizspriedumiem, apspiešanu un netaisnību, lai veicinātu labu dzīvi visiem cilvēkiem vidē, ko raksturo cilvēktiesību ievērošana”. Iepriekšējie balvas saņēmēji ir ASV politiķe un diplomāte Medlina Olbraitā un Erena Keskina, Turcijas cilvēktiesību juriste, kas specializējusies LGBT+ jautājumos, kā arī sievietes un bēgļu tiesībās.